

**"Samenwerken,
samen leren.
Samen".**

Onze school is er niet alleen om de kinderen de schoolvakken aan te bieden. Wij willen als dorpsschool ook een bijdrage leveren aan een stukje opvoeding. Dit doen we door kinderen serieus te nemen en respect te tonen voor hun inbreng. We vinden het belangrijk dat de kinderen leren samenwerken en leren om eigen verantwoordelijkheid te dragen. We willen dat kinderen positief denken over zichzelf en de ander. We willen de kinderen bewust maken van de wereld om hen heen en leren om open te staan voor andere culturen. Samen met de ouders dragen we zorg voor de opvoeding. Samen dragen we de zorg voor goed onderwijs en samen dragen we zorg voor sfeer en veiligheid. Vandaar dat wij als school een anti-pestprotocol hanteren.

Dit anti-PESTPROTOCOL heeft als doel:

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

HET PROBLEEM DAT PESTEN HEET

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig.

Wat is pesten?

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen

hem of haar op.

De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen.

Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest.

Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Het ontstaan van pestgedrag

Dader

Op de eerste plaats door factoren in de persoon van de dader. Daders kunnen bijvoorbeeld behoefte hebben aan het uitoefenen van overwicht en macht. Ze zoeken en vinden een slachtoffer dat ze de baas zijn en buiten die situatie zoveel mogelijk uit. Vaak kunnen zij zich onvoldoende inleven in de ander. Soms zijn daders zelf het slachtoffer van pesten of van pesten geweest. Kinderen op wie veel macht wordt uitgeoefend, of die dat zo ervaren, zijn vaker als dader actief. Ook blijkt dat sommige daders voor hun onlust en/of frustratie, waarvan ze de oorzaak niet kennen of waarvan ze de bron niet weg kunnen nemen, een uitlaatklep zoeken bij een kwetsbare persoon in hun omgeving. De dader kan zich moeilijk of niet inleven in de ander.

Slachtoffer

Ook spelen bij het ontstaan van pestgedrag ook factoren mee die te maken hebben met het potentiële slachtoffer. Kinderen van ouders die zelf het slachtoffer van pestgedrag zijn geweest, lopen een groter risico ook slachtoffer van pestgedrag te worden. Uiterlijke kenmerken van kinderen kunnen op potentiële daders werken als "een rode lap".

Kenmerken

Ongewild trekken kinderen aandacht van potentiële daders door hun rode haar, hun bril of welk onbelangrijk detail dan ook. Soms spelen ook kenmerken die samenhangen met de kleding, haardracht, verzorging of de manier van eten een rol. Daarnaast lijken sommige karaktertrekken een risicofactor te zijn. Kinderen die wat minder assertief zijn, snel uit balans raken, of zich op welke manier ook opvallender gedragen dan anderen, lijken potentieel ook meer risico te lopen dat ze het slachtoffer worden van pestgedrag.

Samenvattend betekent dit dat je als leerkracht, met deze aandachtspunten in je achterhoofd, door observatie en bijvoorbeeld via het maken van een sociogram snel kunt komen tot een analyse van risicokinderen in je groep. Dit kan je helpen bij het signaleren van daadwerkelijk pestgedrag of bij het voorkomen ervan.

Middengroep

De meeste kinderen houden zich het liefst afzijdig als er wordt gepest. Als ze het zouden opnemen voor het slachtoffer, lopen ze de kans zelf gepest te worden. En iedere dag zien ze hoe erg dat is. Daarom gaan ze vaak mee pesten. Veel kinderen voelen zich schuldig dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of een volwassene te hulp roepen, zij ondernemen geen actie.

Er zijn ook kinderen die absoluut niet in de gaten hebben dat er gepest wordt. Ze zien misschien wel iets gebeuren, maar kunnen de ernst van de situatie niet inschatten.

Het signaleren van pestgedrag

Pestgedrag

Het is niet eenvoudig pesten te onderscheiden van ander conflictgedrag. Nog moeilijker is het de vaak versluierde of geniepige vormen van pesten te ontdekken. Veel gebeurt er buiten jouw gezichtsveld om, stiekem. Meestal is datgene wat je ziet op zichzelf nog niet zo dramatisch: een wat dwingende blik in de ogen of een dreigement waarvan je aanneemt dat het wel los zal lopen. Kinderen die het slachtoffer zijn van pesten proberen ook vaak zelf de zaak te bagatelliseren. Ook als jij of de ouders iets vermoeden en doorvragen, blijven slachtoffers zelf vaak het hardst ontkennen.

Schaamte

Een kind dat wordt gepest, schaamt zich daar vaak voor. Het wil zijn ouders niet teleurstellen. Een gepest kind is geen populair kind en dat hadden haar/zijn vader en moeder wél graag gewild. Dat voelt een kind haarscherp aan. Het kan ook zijn dat een kind thuis niets zegt omdat het pestprobleem onoplosbaar lijkt. Het is misschien bang dat het probleem juist groter wordt. Stel je voor: je vader of moeder zou wel eens contact op kunnen nemen met de ouders van de pestkop of met de leerkracht op school! Misschien brengt de leerkracht in de klas het probleem ter sprake, dan weten de klasgenoten, dat er 'geklikt' is. De pesterijen worden dan misschien juist erger.

Ook kinderen die zelf pesten zullen thuis niet gemakkelijk over het pesten praten. Zij kunnen er alleen over beginnen als ze zich bewust zijn van hun gedrag en van de ernstige gevolgen daarvan.

Waarom pesten

Pesters weten vaak zelf niet waarom ze iemand pesten. Ook dringt het niet tot ze door hoe erg hun gepest voor het slachtoffer is. "Ze lokte het toch zelf uit, wie loopt er nou nog met zo'n stomme schooltas?"

Daarnaast willen veel pestende kinderen de machtspositie die ze door het pesten verkrijgen, niet verliezen.

Toch is het niet waar dat pesters nooit willen dat een volwassene het probleem aanpakt. Misschien willen ze wel anders omgaan met andere kinderen, maar weten niet hoe dat moet.

Signalen

Thuis: Gedragsveranderingen die ouders bij hun kinderen constateren kunnen signalen van pestgedrag zijn. Kinderen die 's nachts niet meer kunnen slapen, die weer in hun bed plassen of emotioneel labiel en afwijkend reageren. Soms zeggen kinderen ook dat ze "dood willen" of zijn ze van de ene dag op de andere met geen mogelijkheid meer naar school te krijgen. Wees alert!

School: Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- buitensluiten, negeren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- Cyberpesten, via sociale media.
- Pesten buiten school wordt een schoolprobleem zodra je er last van hebt op school.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Samenvattend: om duidelijk stelling te kunnen nemen tegen pestgedrag, is zicht op de omvang van het probleem, kennis van de gevolgen voor het gepeste kind, inzicht in het gedrag van de pester maar bovenal invoelend vermogen vereist.

Op bs St. Joris wordt in elke groep gewerkt met de methode "Leefstijl". Een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. In de methode ontwikkelen leerlingen opbouwend gedrag. Daardoor moeten ze zelfvertrouwen, een positief zelfbeeld en verantwoordelijkheidsgevoel krijgen. Maar ze moeten ook kritisch leren denken, leren hoe ze problemen oplossen of keuzes maken. Kortom ze moeten leren hoe ze met andere mensen om moeten gaan. Voorgaande komt in verschillende thema's aan bod. In thema 5 wordt zelfs expliciet over pesten en voor jezelf opkomen gesproken. De methode "Leefstijl" werkt voor bs St. Joris dus preventief wanneer het gaat om pesten.

Daarnaast bevorderen we het creëren van een goed klimaat en het gebruiken van de omgangsregels.

Het voorbeeld van de leerkracht en de ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar leerkrachten en ouders duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Alle betrokken partijen worden op de hoogte gebracht van de geldende omgangsregels.

Leerkrachten onderschrijven de omgangsregels, ouders worden er middels een aparte brief, de nieuwe uitgave schoolgids of bij aanmelding op gewezen.

Leerlingen worden er regelmatig, bij de start van elk schooljaar, rekening houdend met hun ontwikkelingsniveau/leeftijd, van op de hoogte gebracht en situationeel op gewezen.

Alle leerlingen bij ons op school worden sociaal-emotioneel gevolgd. De leerkracht en de leerlingen vanaf groep 6 vullen daarvoor tweemaal per jaar een digitale vragenlijst in. De leerkracht analyseert de gegevens en zet hier acties op in en beïnvloedt hiermee positief het klassenklimaat.

Sociaal-emotionele ontwikkeling is bij ons op school een vak hiervoor wordt de methode Leefstijl gebruikt.

Schoolregels voor de veilig schoolklimaat.

REGEL 1:

De leerkracht leert kinderen dat hulp vragen en problemen delen met een volwassene goed is. Daarnaast is het onze verantwoordelijkheid om actief pestgedrag te signaleren en daar naar de handelen.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep en op school.

REGEL 3:

Vanuit een partnershipgedachte tussen school, ouders en omgeving wordt er constructief gewerkt aan een oplossing.

REGEL 4:

De basisprincipes van coöperatief leren worden toegepast:

1. positieve wederzijdse afhankelijkheid
2. individuele verantwoordelijkheid
3. directe interactie
4. samenwerkingsvaardigheden
5. evaluatie van het groepsproces

3 regels die gelden in alle groepen:

1. Voor groot en klein zullen we aardig zijn.
2. De school is van binnen een rustig wandelgebied en buiten hoeft het lekker niet.
3. We zullen goed voor de spullen zorgen, dan zijn ze weer te gebruiken voor morgen.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht.

Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zogenaamde groepsregels.

Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen. Vaardigheden hiervoor leren ze bij "leefstijl".

Zoals: stop, hou ermee op/ ik heb er last van en benoemen waarom.

STAP 2: Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

STAP 4: Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

De naam van de betrokkenen wordt in het individuele logboek/actieformulier genoteerd. Bij iedere melding in het logboek omschrijft de leerkracht de situatie. Bij de derde melding in het logboek worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie/pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders handelen vanuit de partnershipgedachte om in de toekomst herhaling te voorkomen.

STAP 5:

In overleg met de intern begeleider wordt eventueel externe hulp ingeschakeld.

Mogelijke acties:

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten:

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De rol van de middengroep wordt hierin ook duidelijk ter sprake gebracht.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest.

(of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden).

En vervolgens leveren stap 1 tm 4 geen positief resultaat op voor de gepeste.

De leerkracht moet zichtbaar handelend gedrag laten zien.

De consequenties:

Afhankelijk van de ernst en frequentie van het pestgedrag en in geval dat er geen verbetering optreedt in zijn / haar gedrag, kan het volgende in werking treden:

FASE 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewust maken wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Melding hiervan aan de ouders.

FASE 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in het individuele logboek en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag wordt deskundige hulp ingeschakeld zoals schoolmaatschappelijk werk, Centrum Jeugd en gezin (12- overleg), de jeugdarts van de GGD.

Fase 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (zie hiervoor protocol time out, schorsing , verwijdering)

Algemeen:

- Bij een constatering van pesten gaat de ouder naar de leerkracht van het kind, werkt dit niet naar tevredenheid dan wordt de interne vertrouwenspersoon ingeschakeld (Annemarie van der Hagen), dan de directeur, de externe vertrouwenspersoon en tot slot de klachtencommissie, waarvan de adressen in de jaargids staan.
- In de klas hangen de schoolregels en de eventueel aangevulde groepsregels i.z. het pesten zichtbaar op.
- Deze regels gelden ook bij overblijven en schooluitjes.
- De leerkracht kan nascholing krijgen om professionaliteit te bevorderen.
- Er kunnen gastlessen gegeven worden over pesten.
- Op www.pestweb.nl staan allerlei tips voor kinderen.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling andere vaardigheden leren door in te laten zien dat je ook op een andere manier kunt reageren.
Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
Sterke kanten van de leerling benadrukken.
Belonen (complimentje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s) en hulp bieden.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

In gesprek gaan, zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten, b.v. baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, etc.
Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
Excuses aan laten bieden.
In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen via regels en afspraken verloopt en met respect voor elkaar.
Inschakelen externe hulp; bovenschoolse zorgteam; schoolmaatschappelijk werk; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD, .

*Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

ADVIEZEN AAN DE OUDERS van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

Neem het probleem van uw kind serieus.
Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
Besteed extra aandacht aan uw kind.
Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
Geef zelf het goede voorbeeld.
Leer uw kind voor anderen op te komen.
Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Vastgesteld door team, Or en MR maart 2012.